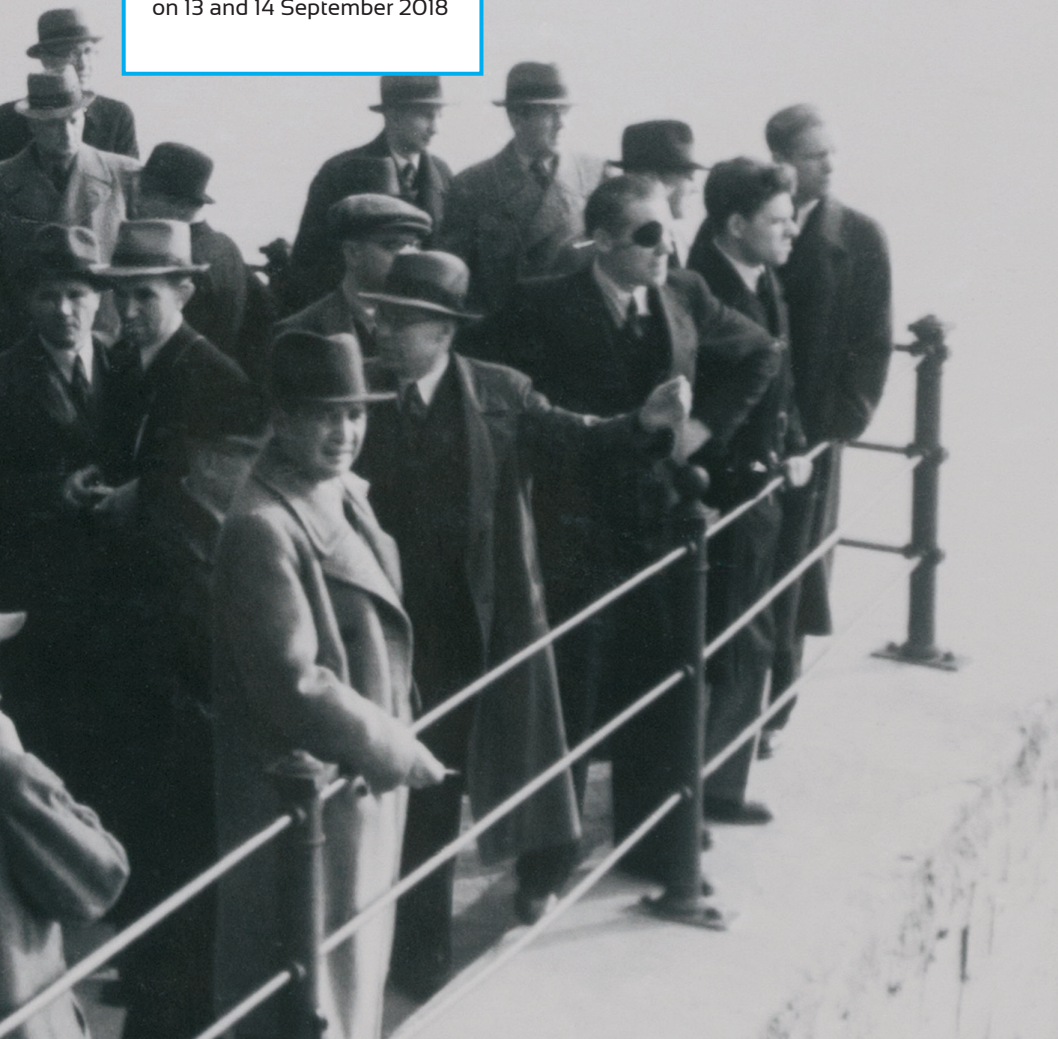

Narva, piiri- ja tööstuslinn: kirjanduslikke kajastusi

Linnakirjanduse tööseminar
ja ettekandepäev
Tartu Ülikooli Narva Kolledžis
13.–14. septembril 2018

Narva, an Industrial Border City: Literary Reflections

Symposium in literary urban
studies
at the University of Tartu
Narva College
on 13 and 14 September 2018

◀ Kirjanike ekskursioon tööstusaladele, Narvas 28. septembril 1938. Eesti kirjanikud on käinud mitmel korral ekskursioonidel tööstusaladele. Friedebert Tuglas on 1938. aasta sügisel toimunud neljapäevase väljasõidu kokkuvõttes leidnud, et ehkki „meist kaugelki kõik ei hakka kohe kirjutama kaevanduseeposeid à la Zola „Söekaevurid“ või vabrikuromaane à la Gladkovi „Tsement““, on ta näinud Virumaa lagendikele tekkinud moodsaid tehasühiskondi, tajudes tehniliste vahendite jõudu ja ilu.

Foto: Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus.

Writers' excursion to the industrial region. Narva, 28 September 1938. Estonian authors have made several collective trips to the industrial regions. When summarising a four-day excursion that took place in the autumn of 1938, Friedebert Tuglas admitted that "although not everybody among us will immediately take up penning mining epics in the mould of Zola's *Germinal* or factory novels à la Gladkov's *Cement*, he had seen modern factory communities rise on the plains of the Virumaa region and felt the power and beauty of technological devices.

Photo: Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences.

13 September

Room 215

Welcome and Introductions. Setting the Scene

- 10.30 Elle-Mari Talivee, Anu Printsmann
- 10.40 **Elle-Mari Talivee** (Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences) A photographic trace of Narva in the collections of Friedebert Tuglas: Some links between Estonian literature and (East)Viru region
- 10.55 **Anu Printsmann** (Tallinn University) Émile Zola's *Germinal* and Raimond Kaugver's *In the Seventh West*: A comparison from a geographer's point of view
- 11.10 **Kri Marie Vaik** (Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences) Naturalism in Eduard Vilde's novel *Iron Hands*
- 11.15 **Marianne Lind** (Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences), Ugly cities of Jaan Oks and Knut Hamsun
- Discussion
- Refreshments

The Poetics of Industrial and Border Cities

- 11.45 **Karoliina Lummaa** (University of Turku) Urban metabolisms and everyday Anthropocene poetics
- 12.00 **Tarmo Pikner** (Tallinn University) Disturbances and de/growth utopias
- 12.15 **Andrei Vinogradov** (Kazan Federal University) *Promising Land*: struggle with industrial pollution of the environment in imperial Lodz (1880–1917)
- 12.30 **Jason Finch** (Åbo Akademi University) Mobilizing a riverine border city: plans and memoirs of St Louis, 1910–1960
- Discussion

ca13.10 Lunch; tour of Narva College

III Focusing on Narva

- 14.30 **Ene-Reet Soovik** (University of Tartu) Narva as a warscape on page and stage
- 14.45 **Mait Sepp** (University of Tartu) A theatre of wars – Memorials of the Great Northern War in Narva
- 15.00 **Reet Bender** and **Mariha Peekmann** (University of Tartu) Narva in Baltic German autobiographies – a realm of memory or just a memorable place?
- Discussion
- Refreshments

IV Hydroelectricity from a human(itarian) perspective

- 16.00 **Kadri Tüür** (University of Tartu) Damming rivers: Sense of loss (in fiction and non-fiction);
- [Including summaries of the presentations: **Viktor Pál** (Higher School of Economics, St Petersburg) Technological and environmental aspects of hydropower projects in the Soviet Bloc under the Cold War; **Julia Tofantšuk** (Tallinn University) The agency of nature vs Soviet technological anti-nature in Valentin Rasputin's *Farewell to Matyora*]
- 16.30 **Jaan Undusk**, **Elle-Mari Talivee** (Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences) Comments on the film *In Sunshine and in Rain* (*Vihmas ja päikeses*, 1960) on the building of a power plant
- Final Q&A and Discussion
- Conclusion: Kadri Tüür and Jason Finch
- 17.15 Guided tour in the Narva museum; dinner

14. september

auditoorium 215

Ettekannete lühikokkuvõtted vene keeles iga ettekande järel.

- 10.30 **Ingrid Velbaum-Staub** (Eesti Kirjanike Liit), **Anu Printsman**, **Kadri Tüür**, **Elle-Mari Talivee** Narva, piiri- ja tööstuslinn: kirjanduslikke kajastusi. Kokkuvõtte tööseminarist
- 10.50 **Heili Sepp** (Viru Maakohus) Joaoru teljed. Üks vähem tuntud Narva
- 11.10 **Aare Pilv** (Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus) Kuidas teha Kreenholmist kunstiteost
- 11.30 **Kaie Metsaots** (Eesti Maaülikool) Tööstuspärand, identiteet, väljakutsed, võimalused
- 11.50 **Tiit Aleksejev** (Eesti Kirjanike Liit) Linnast ja mälust
- Küsimused ja arutelu
- Lõuna
- 13.30 Kreenholmi ekskursioon

Kutsung

Linnast inspireeritud ilukirjanduse uurimine pakub laialdast interdistsiplinaarset tööpõldu. Katatseme seda taas teha 2018. aasta sügisel Narvas, Eesti olulises piirilinnas, ajalooliselt tähtsas kaubandus- ja tööstuskeskuses. Paeluv ja põnevate ideede generaator on Narva ka tänapäeval. Tunnistust sellest annavad kasvõi Tartu ülikooli Narva kolledžihoone – rohkete auhindadega pärjatud kõige uuenduslikum õppehoone Euroopa idapiiril (vt ArchDaily 2013), Narva muuseumi põnevad toimetised, dokumentaalfilm „Paberist linn“ ja Eesti presidendi kavatsus kolida sel sügisel mõneks ajaks riiki juhtima Narva. Kultuuride ristteel asuv Narva kandideerib ka Euroopa kultuuripealinnaks 2024. Ilukirjanduslik Narva on üpris avar: Eduard Vilde avaldas 1898. aastal Narva Kreenholmist romaani „Raudsed käed“. Ajaloolisest Narvast ning Sillamäest on kirjutanud näiteks Andrei Hvostov, mälestuste Narvast Albert Üksip, kadunud Narvast Adolf Rammo, Vladimir Beekman ja Tiit Aleksejev (Hinrikus 2011, Talivee 2017).

Pakume välja kaks uurimissuunda.

Piiriuuringud (boundary studies) on viimasel ajal maailmas laialdast kõlapinda leidnud lähenemine, mille puhul ei käsitleta piire pelgalt poliitiliste või administratiivsete eraldusjoontena, vaid pigem sotsiokultuuriliste, keskkondlike, majanduslike ja ajaliste protsessidena, mida luuakse nii avalike praktikate kui ka isiklike valikute kaudu. Piirid võivad olla looduslikud ja maastikus nähtavad, aga ka täiesti kujutluslikud. Looduslikud piirialad loovad sageli kontaktialasid, mis pakuvad eri laadi suhtlus- ja liikumisvõimalusi nii inimestele kui teistele liikidele. Piirialad on dünaamilised, siin tuleb pidevalt tegeleda identiteedi ja ühtsuse või eristumise küsimustega. Kahtlemata pakuvad piiriuuringuteks head materjali nii Narvaga seotud kirjandusteosed kui ka paljud teised Eesti kultuurinähtused. 2019. aastal Tallinnas toimuv Euroopa keskkonnaajaloo ühingu kaheaastakonverents keskendub samuti piiriuuringute temaatikale; Narva seminar aitab kaasa selleks valmistumisele. Kas ses linnas peegeldub teravamalt kui mujal avaliku ruumi kujundamise, elamise ja identiteedi vahetõke? Kindlasti on see vähemalt aeg-ajalt piiriala Juri Lotmani mõistes – kui loova kontakti koht (Lotman 2005). Millised on piirilinnad üldse?

Tehnoloogiauringute vaatevinklist võime küsida, kas piirilinnas Narvas (poliitiline, looduslik-tehislik, maa-alune–maapealne, mineviku–tuleviku lävi) avaldub sotsiaalse elukeskkonna sõltuvus looduslikust või üldse ümbritsevast, on korraga adutav tehiskeskkond, Ida-Virumaa ajalugu ja elukeskkonna muutumine, kas siin on tajutav tööstuse esteetika? Kas tööstus ja ilu tööstuslinnas on pöördvõrdelised mõisted või kas jõu vähenedes väheneb ka ilu? Kas Narva näitel võiks lähtuda vaatepunktist, et alati ei ole võimalik algset staatust taastada, aga käesoleval on omakorda mingi uus väärtus (nt rekreatsiooniline, kultuuriline, pärandiline)? Kas Narva kolledžihoone projekt ja linnaplaneerimise poliitika üldiselt võiks sedagi peegeldada? Kas Narva on linn, kus küsimusi on rohkem kui vastuseid?

Kutsume üles neil teemadel eelkõige ilukirjandusega haakuvalt kaasa mõtlema. Tööseminari töökeel on inglise keel, ettekandepäeva esitused, mis võtavad ühtlasi kokku tööseminari tulemused, on plaanitud eesti ja vene keeles.

Viited

„Narva College / Kavakava Architects“ *ArchDaily*, 14 August 2013.

Hinrikus, Rutt. „Andrei Hvostov. Sillamäe passioon. Passion for Sillamäe“, *Estonian Literary Magazine* 2011/2, lk 32–34.

Lotman, Juri. „On the Semiosphere“ 1984. *Sign Studies* 33 (2005): lk 205–229.

Talivee, Elle-Mari. „Narva: A Literary Border Town“ 2017. In *Literary Second Cities*, edited by Jason Finch, Lieven Ameel, and Markku Salmela. London: Palgrave Macmillan, lk 151–172.

Call for Papers

Studying city literature offers a rich interdisciplinary field for researchers to engage in. In autumn 2018 a meeting on literary urban studies will take place in Narva, an important border city and a commercial and industrial centre of historical significance. Contemporary Narva is also a hotbed of intriguing ideas. This is evident e.g. in the fascinating architecture of the building of the Narva College of the University of Tartu – a highly innovative educational building project on the Eastern border of the EU that has merited numerous prizes (ArchDaily 2013), as well as the exciting publications of the Narva Museum, the documentary film “Paper City”, and the intention of the President of the Republic of Estonia to move her seat temporarily to Narva in the coming autumn. Narva is an Estonian candidate city for the European Capital of Culture 2024.

Literary Narva has a broad scope. In 1898, Eduard Vilde published the novel *Iron Hands*, inspired by the Narva Kreenholm textile mill. The history of Narva and Sillamäe has been addressed by Andrei Hvostov, the Narva of memories reflected on by Albert Üksip, the lost Narva recalled by Adolf Rammo, Vladimir Beekman and Tiit Alekseev (Hinrikus 2011, Talivee 2017).

We are suggesting two possible angles of approach.

A framework that has been gaining increasingly more attention recently is boundary studies. Boundaries are not seen as political or administrative lines of separation, but rather as sociocultural, environmental, economic and temporal processes that are being created by public practices and individual choices. Boundaries can be natural and visible in the landscape, but they can also be fully imaginary. Natural boundary regions often create contact zones that offer various opportunities for interaction and movement for humans as well as other species. Boundary regions are dynamic, compelling a constant engagement with issues of identity and of similarity and difference. Literary works concerned with Narva, as well as several other cultural phenomena in Estonia, will certainly provide fruitful material for study from these perspectives.

The biannual conference of the European Society for Environmental History taking place in Tallinn in 2019 will also focus on the topics of boundary studies; the Narva symposium could serve as a preparatory

step towards the upcoming event. Is the relationship between the shaping of public space, dwelling and identity more acutely reflected in this city than elsewhere? It certainly emerges, at least occasionally, as a boundary region in Juri Lotman's sense – that is, a site of creative contacts (Lotman 2005). Yet what are border cities like in general?

Secondly, from the perspective of technology studies we may enquire if Narva as a border city (observed in connection with, e.g., political boundaries, but also with the thresholds between nature and artifice, surface and the underground, the past and the future) exhibits a dependence of the social environment on the natural surroundings, and whether industrial aesthetics can be perceived here. Are the industrial and the beautiful in a negative correlation in an industrial city, or does a decrease in power diminish the beauty? Can the example of Narva serve to discuss the possible unfeasibility of restoring earlier associations, while the changed situation can be evaluated for its new value (e.g. recreational, cultural, heritage-related)? Can this be seen as reflected in the project of the Narva College building and the city's more general planning policy?

Is Narva a city of more question than answers?

We invite you to address these topics, first and foremost in connection with literature. The working languages are English (symposium) and Estonian/Russian (public day, summarising also the results of the symposium). Attendance is free.

References

"Narva College / Kavakava Architects," *ArchDaily*, 14 August 2013, www.archdaily.com.

Hinrikus, Rutt. "Andrei Hvostov. Sillamäe passioon. Passion for Sillamäe." *Estonian Literary Magazine* 2011/2, 32–34.

Lotman, Juri. "On the Semiosphere." 1984. *Sign Studies* 33 (2005): 205–229.

Talivee, Elle-Mari. "Narva: A Literary Border Town." 2017. In *Literary Second Cities*, edited by Jason Finch, Lieven Ameel, and Markku Salmela. London: Palgrave Macmillan, 151–172.

Peeter ja Elo Kurvits Narvas raekoja platsil juulis 1937.

Foto: Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus.

Peeter and Elo Kurvits in front of Narva Town Hall in July 1937.

Photo: Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences.

Korraldustoimikond / Organizing committee

Elle-Mari Talivee (Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus/ (Under and Tuglas Literature Centre of the Estonian Academy of Sciences))

Anu Printsmann (TLÜ TÜHI maastiku ja kultuuri keskus/ Centre for Landscape and Culture, School of Humanities, Tallinn University))

Kadri Tüür (TLÜ AAK keskkonnaajaloo keskus/ Centre for Environmental History, Institute of History, Archaeology and Art History, Tallinn University)

Jason Finch (Åbo Akademi Ülikool/ Åbo Akademi University)

Kaaskorraldaja on Association for Literary Urban Studies (ALUS) / The event is taking place in cooperation with the Association for Literary Urban Studies (ALUS).

Seminari toetab:

Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse ASTRA projekt / Symposium is supported by the Under and Tuglas Literature Centre of Estonian Academy of Sciences Astra project.

